תלמוד בבלי · אחרונים · ר' יוסף ענגיל · גליוני השס · מועד

גליוני השס על מגילה

רבי יוסף ענגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גליוני השס על מגילה

רבי יוסף ענגיל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גליוני-השס-על-מגילה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ב: 4
דף ג. 5
דף ג: 5
דף ד. 5
דף ד: 7
דף ה. 7
דף ה: 7
דף ו. 8
דף ו: 9
דף ז. 9
דף ז: 10
דף ח. 10
דף ח: 11
דף ט. 11
דף י. 11
דף י: 12
דף יא. 12
דף יב. 12
דף יב: 13
דף יג. 13
דף יג: 14
דף יד. 14
דף יד: 14
דף טו. 14
דף טז. 15
דף טז: 15
דף יז: 16
דף יח. 16
דף יח: 17
דף יט. 18
דף יט: 18
דף כ. 18
דף כ: 18
דף כא. 19
דף כא: 19
דף כב. 20
דף כב: 20
דף כג. 21
דף כג: 21
דף כד: 21
דף כה. 21
דף כה: 22
דף כו. 22
דף כו: 23
דף כז. 24
דף כז: 25
דף כח. 26
דף כח: 26
דף כט. 26
דף כט: 27
דף ל. 27
דף לא. 27
דף לא: 27
דף לב. 28

דף ב.

כרכים כו' קורין בט"ו כפרים כו' בי"ד, נ"ב ע' ר"ן ד"ה ויש כאן שאלה, וע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' רצ"ז וע' רוקח ה' סוכה סי' רי"ט מדוע תלו במוקפין מימות יהושע ולא מימות משה ע"ש:

שם כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכין, נ"ב כל' זה תענית כ"ז א' כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבירושלים:

שם אתו רבנן ועקרי תקנתא כו', נ"ב לכאורה מאי קושי' והרי גם דאוריתא בכחם לעקור בשוא"ת וצ"ל דהקריאה ביום אחר למצוה הוי קו"ע משום בל תוסיף וכיון דדברי קבלה כד"ת דמיין חשיב כעקירת דאוריתא בקו"ע וע' שאלתות פ' ויקהל וז"ל ואסור לכפרים ועיירות גדולות וכרכים שאין מוקפין חומה כו' לקרוא מגילה ולקרוא בס"ת בויבא עמלק ולהזכיר על הניסים במודים אלא יום ארביסר בלבד עכ"ל ול' אסור דנקט אין לו שום הבנה רק משום בל תוסיף ודו"ק:

שם אמר רבב"ח א"ר יוחנן זו דברי ר"ע סתימתאה אבל חכמים אומרים, נ"ב כזה מכות י"ז א', בכורות ל' א':

דף ב:

מדפרזים בי"ד מוקפין בט"ו ואימא פרזים בי"ד מוקפין כלל כלל לא כו' ואימא פרזים בי"ד מוקפין בי"ד ובט"ו כו' ואימא פרזים בי"ד מוקפין אי בעו בי"ד אי בעו בט"ו, נ"ב דוגמתו בכורות י"ג א' מיד עמיתך במשיכה הא מיד עכו"ם בכסף ואימא מיד עכו"ם כלל כלל לא כו' ואימא מיד עכו"ם עד דאיכא תרתי כו' ואימא או בהא או בהא כו' וע"ש מאי דמשני אקושי' דאו בהא כו' דלכאורה גם כאן הי' יכול לתרץ כן וע"ע חולין כ"ב ב' אימא כו' תורים אי בעי גדולים לייתי אי בעי קטנים לייתי דומי' דבני יונה כו' והוא כשינויא דבכורות הנ"ל וע"ע נדה מ"ח ב' השוה הכתוב אשה לאיש כו' מה איש בסימן אחד אף אשה בסימן אחד ואימא או האי או האי כאיש מה איש תחתון ולא עליון כו' וע"ע שבועות ט"ו א' אותם במשיחה ולא לדורות במשיחה אימא אותם במשיחה לדורות או במשיחה או בעבודה כו' א"ק אשר ישרתו כו' השתא כו' אותם ל"ל כו' ה"א הני הוא דמשיחה לדורות במשיחה ובעבודה וע"ע מנחות נ"ג א' ואימא דכתי' בה רבוכה מצוה ברבוכה ודלא כתי' בה רבוכה, אי במי רבוכה לייתי אי בעי מצה לייתי וע"ע דוגמא לקושי' דואימא כלל וכלל לא בע"ז נ"ב א' מדעכו"ם עד שתיעבד דישראל אסורה מיד אימא דישראל כלל וכלל לא כו':

דף ג.

ונזדעזע א"י ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה, נ"ב כל' זה ב"ק פ"ב ב':
שם גלוי וידוע וכו' עד בישראל, נ"ב בבא מציעא נ"ט ב':
שם מכאן סמכו כו', נ"ב ע' אריכות בסוגיין בשו"ת חות יאיר סי' ח' ט' י' י"א וע' שו"ת הרד"ך בית י"ג שכ' דבבית רבי היו עשרה והיו יכולין לקרוא המגילה בעשרה ואפ"ה היו באים במקום קבוץ העם לשמוע מקרא מגילה דבקבוץ איכא פרסומי ניסא טפי דאל"כ היו מבטלין ת"ת לשמוע מקרא מגילה מיבעי לי' עכ"ל:

דף ג:

הא דרבים הא דיחיד, נ"ב ות"ת של תינוקות הואיל והוא הבל פה שאין בו חטא מעלתו כמעלת ת"ת דרבים ועדיף מעבודה, שו"ת תשב"ץ ח"א סי' ס"ד עש"ה ולפי"ז לכאורה אין לבטל תינוקות מת"ת להביאם לשמוע מקרא מגילה דלגביהו ליכא ק"ו מעבודה וע"ע מ"ש בהך דכאן בשו"ת שבות יעקב ח"ב סי' מ"ז:

דף ד.

שאף הן היו באותו הנס, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תע"ג ומ"ש התוס' דמשום האי טעמא לא מיחייבא אלא מדרבנן כו' ע' שו"ת מהרי"ל סי' צ"ד ד"ה ומה שנסתפקת כו' דמשמע מדבריו דמשום האי טעמא לא מיחייבא אלא במצוה דרבנן אבל במצוה דאוריתא אפי' מדרבנן אין מתחייבת מזה הטעם עש"ה ותבן והטעם דבדאוריתא לא אזלי' כלל בתר טעמא ולא דרשי' טעמא דקרא ואין להם לחכמים לחייב נשים אפי' מדבריהם מפאת שאף הן כו' ודו"ק וע"ע שו"ת תשב"ץ ח"א סי' ג' עש"ה וע' מנחות ט"ו ב' שאר זרעים מדרבנן הוא דאסירי האי דעבד איסורא קנסוהו רבנן כו' אבל הכא לימא ק"ו והוא ג"כ סברא הנ"ל דבדרבנן אזלי' בתר טעם וסברא והילכך זה שעבר הדין נותן שיאסרו זרעיו ואם של חבירו אין לו לאסור ומשא"כ בדאוריתא לית לן למיזל בתר טעם וסברא כי מילי דאוריתא הם דברים עצמיים ועניינם מפאת פעולתם בעצם ובזה שפיר א"א שיהי' פועל בזולת והוא עצמו לא יתפעל דזה עניין הק"ו שם עש"ה וע"ע תום יבמות נ"ז ב' ד"ה רב מש"ש ולא שייך כאן דיו כו':
שם תוד"ה נשים כ' וכן פסקו הה"ג, נ"ב ל' הבה"ג ה' מגילה אריב"ל נשים חייבות במשמע מגילה שאף הן היו באותו הנס עכ"ל ומוכח דכך היה' גירסתו בגמ' וע"ע שם וז"ל נשים ועבדים פטורין מקריאת מגילה אלא שחייבין במשמע למה שהכל היו בספק

להשמיד להרוג ולאבד כו' ריב"ל מכניס את כל אנשי ביתו וקורא לפניהם מגילת אסתר ר' יונה אבוה דר' מונא הי' מתכוון לקרות אותה לפני אנשים שבביתו שהכל היו בספק והכל חייבין במשמע אחד הנשים ואחד העבדים ואחד הקטנים עכ"ל וע' תוס' ערכין ג' א' ד"ה לאתויי עש"ה ומוכח מדבריו דמלבד חיוב חינוך יש עוד חיוב בקטן מפאת שאף הן היו באותו הנס וע' תוס' לקמן כ"ד א' ד"ה אבל והנה מבואר ג"כ בדברי הבה"ג דגם עבד מחויב במגילה כאשה וע' שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תת"ח כ' להיפוך דאשה חייבת ועבד פטור וצ"ע מדברי הבה"ג וגוף דברי הרדב"ז שם שכ' שאפי' תאמר שהנס נעשה לעבדים אפ"ה לא היו בסכנה שהרי היו העכו"ם שוללים אותם כשאר נכסים עכ"ל הנה לכאורה מה בכך דלא נעשה להם נס של הצלת החיים מ"מ כיון דהי' הנס גם להם וודאי שאילו היו משתעבדים לעכו"ם מפקעי להו ממצות וגם גוף העבדות לעכו"ם אכזריים קשה מלישראל דאעבד נמי רחומי מרחמי כש"ס פ' השולח א"כ י"ל שפיר דחייבים דנהי דאמרי' לקמן י"ד א' ומה דרוש כו' השתא מעבדות לחירות כו' ממיתה לחיים לא כ"ש היינו רק דלולי ק"ו זה לא היו מרשים לעצמם להוסיף על הכתוב בתורה עש"ה אבל עתה דאהני ק"ו זה לתקן קריאת המגילה לזכרי ישראל ונשיהם מיהת שהית' להם ההצלה ממות לחיים א"כ אחרי שיש כאן בלא"ה תוספת על התורה שוב חיוב הקריאה לבד שפיר י"ל דחייבו על כל שהי' לו נס דראוי שיספר ויגיד את הנס שהשי"ת עשה לו ודו"ק ואולם לפי"ז הא דפריך שם אי הכי הלל נמי לימא ומוכח מל' אי הכי דאין לחייב הלל רק על הצלה ממות לחיים או מעבדות לחירות מיהת דהלל הא לא הוי הוספה על התורה וע"כ דבעצם אין חיוב רק בגווני הנ"ל א"כ בעבד ליכא חיוב הלל ולפי"ז לפי מאי דמסיק שם דקריאתה זו היא הלילא יומצא חידוש דין דעבד נהי דמחויב מ"מ לא יוכל להוציא אשה כיון דיש כאן ב' חיובים דמגילה ודהלל אלא שבקריאה יוצאין ידי שניהם ואילו העבד הרי חייב רק במגילה לבד לא בהלל וא"כ לגבי הלל הא ה"ל העבד אין מחויב בדבר ואין יכול להוציא את האשה שהרי ישאר עלי' חיוב הלל ודו"ק היטיב:

שם תוד"ה חייב כ' והעיקר הוי ביממא כו', נ"ב עמ"ש על הגליון לקמן כ"א א' וע' שו"ת נוב"י חאו"ח סי' מ"א ד"ה ואין לומר דהא דתדיר ושאינו תדיר כו' עש"ה ואולם מצאתי ברוקח בה' ברכות סי' שס"ג בסוף הסי' דכ' להיפוך דעיקר מצות קריאת המגילה בלילה אעפ"י שחייב לאומרה גם ביום ומש"ה מברכי' בעל לא בלמ"ד עש"ה:

דף ד:

אבל שמחה כו', נ"ב ע' שו"ת משפטים ישרים סי' קכ"א וצע"ג דאישתמיטתי' גמ' דכאן ואין לייחס לו זה חלילה לכן לא יכולתי להלום דבריו ז"ל:

דף ה.

וחש רב להא דר' אסי, נ"ב משום הידור מצוה, ס' הפרדס לרש"י סי' ר"ד וע' שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרס"ה שכ' דלמ"ד דנשים רשאות לקיים מ"ע שהזי"ג ולברך כ"ש הכא דרשאי היחיד לכ"ע לקרות ולברך והפלוגתא רק אם חייב לקרות ע"ש וצ"ע דמיון זה דשם הוא עניין פטור דלא חייבה תורה מין נשים במ"ע שהזי"ג וע"כ יכולות להכניס עצמם בחיוב ומשא"כ כאן בגברא דבר מצוות הוא ורק דעניין המצוה איננה כך דהמצוה לא נתקנה רק בציבור א"כ לא שייכה המצוה ביחיד כלל דעניין הציבור כאן הרי הוא תנאי מתנאי המצוה לא שחייבו את הציבור ופטרו את היחיד דהציבור הרי ג"כ איננו רק יחידים רבים וא"כ החיוב תמיד על היחידים ורק דעניין החיוב דחייבו את היחידים שיצטרפו ויקראו ביחד וא"כ אם אין עושין כן ה"ל חסרון בגוף המצוה וכמובן ואולם נזכרתי דהתוס' ברכות י"ד א' ד"ה ימים כתבו כזה לעניין הלל דהיחיד יכול לחייב עצמו אף שהחיוב רק לציבור מידי דהוי אמ"ע שהזי"ג בנשים ע"ש וע"ע שם ברדב"ז שכ' דיכול היחיד לקרות אפי' מראש חודש ולא יברך כו' וצ"ע דמאי קמ"ל אם לקרות וודאי שיכול לקרותה אפי' כל השנה כקורא בתורה ואם מתכוון לשם מצוות קריאת המגילה יש בו חשש בל תוסיף מדרבנן אפי' מר"ח עמ"ש על הגליון לעיל ב' א' ואם שלא יברך הא נמי פשיטא ושוב נזכרתי דיש מקור לעניין הקריאה מר"ת בירושלמי כאן והובא בש"ע או"ח סי' תרפ"ט סעי' ז':

שם אקדומי פורענות לא מקדמי, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת הלכות קטנות סי' ר"ה וע' שו"ת מהרי"ל סי' ק"ו ושו"ת מהר"י מינץ סי' ט' וע' דמיון לכאן גיטין י"ח א', ע"ה ב':

שם רש"י ד"ה ערב שבת זמנם כ' לכל דבריו, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"א סי' תק"ח ול' רש"י לא מוכח כן:

דף ה:

לא כך הי' מעשה כו', נ"ב היינו דלא ביקש לעקור לגמרי אלא ט"ב שחל להיות בשבת בלבד הואיל וכבר נעקר מקצתו בהכרח דיותר בנקל יש לעקור דבר שכבר נעקר מקצתו בהכרח מלעקור דבר שעדיין לא נעקר כלל וע' דוגמא ב"ב קי"ב א' ודילמא שאני התם

שכבר הוסבה א"ל שכבר הוסבה לא אמרי' ע"ש בעמוד ב' ברשב"ם דכ' ודלמא שכבר הוסבה לא אמרי' כלומר בשביל שהוסבה קצת אין לנו לומר לא חיישי תו אי מיתעקרא לגמרי כו' הרי דהוא שם פלוגתא בזה אי יש לחלק בין עקירת דבר שנעקר כבר מקצתו בהכרח לבין עקירת דבר שלא נעקר כלל וע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' ל"ג:

שם ובאתרי' דרבי לא נהוגי, נ"ב גירסת השאלתות פ' ויקהל אי הכי לישמותי' שמותי' אמרי כיון דלא צמח כיתני' היינו שמתא עכ"ל וקצת יש לדקדק דכיון דלטיי' הרי זהו שמתא ג"כ ע' שבועות ל"ו א' ארור בו נידוי בו קללה וצ"ל דזהו רק בל' ארור אבל לא בשאר לשון לטותא והי' מקובל להש"ס דלא אמר רב לשון ארור:

דף ו.

ולמה נקרא שמה כינרת דמתיקי פירי כקלא דכינרי, נ"ב יש כאן התחלפות חוש הטעם מתיקות בחוש השמע קלא דכינרי וכזה להיפוך ערכין י' ב' אמאי קרי לי' חליל דחלי קלי' ופירש"י מתוק קולו ע"ש והוא כהך דמנחות פ"ז א' חוליא דפירי ע"ש וה"ז חילוף חוש השמע בחוש הטעם וע' ראב"ע קהלת י"א פסוק ז' ומתוק האור ע"ש וכדבריו שם כן הוא בפירושו עה"ת בכמה דוכתי דהחושים מתחלפים מפאת היות שורשם בחוש אחד חוש המשותף וזה נ' ג"כ כוונת התוספתא ר"ה פרק ב' ועוד זאת הית' ירושלים יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבא שלשה דברים אלו בתוכה תוקעין בה וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד בלבד עכ"ל התוספתא הנה דחשיב רואה שומעת קרובה יכולה לבא וחשיב להו רק שלשה דברים וצ"ל ג"כ דחשיב רואה ושומעת בחדא מפאת השתתפות הראי' והשמיעה בחוש המשותף דמה"ט נמי קרינן לשמיעה ראי' וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות וכמ"ש הראב"ע הרי דנחשבים כאילו היו שניהם ראי' לבד ולכן חשיב להו רק חדא וע"ע שו"ת תשב"ץ ח"א סי' ל' וז"ל וכן אין הקב"ה מבטיח לישראל שיבואו האומות בארצם לראות תפילין שעל ראשם אלא שישמעו וראו כל עמי הארץ הוא ושמעו כמו וכל העם רואים את הקולות עכ"ל וע"ע גיטין כ"ג א' בטביעות עינא דקלא והוא ג"כ חילוף השמע בראות דקרינן לקול טביעות עין וע' סנהדרין פ"ט א' אמר לו ר' יהודה וכי נאמר יראו וייראו והלא לא נאמר אלא ישמעו וייראו כו' ומשמע דאילו הי' נאמר יראו לא הי' מתקיים זה בשמיעה וזה לכאורה דלא כתשב"ץ הנ"ל ואולם וודאי דכל היכא דכתי' ראי' ואפשר לקיימו בראי' ממש לא חשיב קיום בשמיעה והתשב"ץ כ' רק דלזמנין דקרי קרא גם לשמיעה ראי' והיינו רק היכא דליכא לפרושי ראי' ממש וגם בהך דסנהדרין הוא דבר של התפעליות עש"ה

ובוודאי דמתפעלים יותר ע"י ראיית מיתתו בעיניהם מע"י שמיעה וע"כ אי הוי כתי' ראי' וודאי יש להצריך ראי' ממש שהרי הצריך הכתוב התפעליות יתיר' לשייראו ולא יזידון עוד לעשות ככה וז"פ וע"ע סנהדרין צ"ה ב' אגב אורחא לבעל דבבך אישתמע וברש"י שם דהכוונה התראה לפניו להפחידו והוא ג"כ חילוף התראה באישתמע ואולם בגוף הפסוק הנ"ל ומתוק האור י"ל דיש למתיקה התייחסות בעצם לאור ע' יומא פ"ג ב' שהדבש וכל מיני מתיקה מאירין מאור עיניו של אדם ואעפ"י שאין ראי' לדבר זכר לדבר ראו נא כי אורו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה כו' וע"ע שם פ"ג א' דחוש הטעם הוא עדות על חוש הראות ע"ש דאמר מניין היו יודעין שהאירו עיניו משיבחין בין טוב לרע אמר אביי ובטעמא פי' משיודע להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע הרי דחוש הטעם והראות אחד הם ולכן משיש לו חוש הטעם ידעי' דיש לו גם הראות:

שם שטובה ראיית', נ"ב מל' הכתוב שמואל א' ט"ז וטוב רואי:

דף ו:

תוד"ה מסתבר כ' שהוא מערב, נ"ב ע' שו"ת באר שבע סי' ד':

דף ז.

ומחלוקת בקהלת כו', נ"ב המחלוקת הוא אם נאמר ברוה"ק ע' רש"י ד"ה והלא כבר נאמר וידבר וד"ה תא שמע. וע' שו"ת מהר"י ברונא סי' ס"ו מש"ש ועוד בירושלמי כ' בהדיא דמגילת קינות ורות ושיר השירים מברכין אבל קהלת לא הוזכר כו' ומסתמא הטעם דאמרי' בפ' במה מדליקין שביקשו לגנוז ספר קהלת א"כ על כרחך לאו ברוה"ק נאמר דא"כ איך ציוו לגונזו נהי דמסיק דלא ציוו לגונזו מ"מ לא ציוו לקרותו לכן אין מברכין עכ"ל. ומ"ש דמהך דביקשו לגנוז יש ראי' דלא נאמר ברוה"ק אינו מובן דהא יש מחלוקת כאן אם נאמר ברוה"ק וע"כ ה"נ גם הם עצמם היו מסופקין בזה וכשראו בו דברים שלא היו נראים להם כהוגן דנו מזה עצמו שלא נאמר ברוה"ק ושוב כאשר ראו שתחלתו יראת שמים וסופו יראת שמים ותחלתו וסופו מוכיחים על כולו היות כולו כהוגן שוב שפיר יכול להיות ג"כ דנאמר ברוה"ק:

שם שתי מתנות לשני בני אדם, נ"ב ע' שו"ת מהרי"ל סי' נ"ו וע' שו"ת משפטים ישרים סי' ק"כ כמה ספיקות, ומה שנסתפק בשולח מנות ע"י שליח ואכלם השליח בדרך וכששמע המשלח אמר ליהוי מנות באכילת השליח אם יוצא בזה ע"ש. לענ"ד אין כאן מקום ספק דכשאכלם השליח גזלן הי' ונתחייב ממון וכשאומר עתה ליהוי מנות כו' אין זה

רק מחילה לשליח על הממון שנתחייב לו, ואפי' תהי' מחילה זאת כמתנה מ"מ הרי איננה רק נתינת ממון לא נתינת מנות, וא"כ פשוט דאין יוצא, וגוף מאי דפשיטא לי' שם דבנתינת מנות מיד ליד אפי' שלא ע"י שליח יוצאין ידי משלוח מנות ג"כ לא פשיטא כל כך דנתינה מיד ליד איננה שילוח והרי נאמר משלוח במקרא, ומחלפי סעודתיהו להדדי דסוגין י"ל ג"כ דהי' ע"י שליח. אולם הרי רש"י ז"ל לא פי' כן וגם י"ל דתלוי בפלוגתא דעלמא אי בעי' קרא כדכתיב ודו"ק:

דף ז:

מחלפי סעודתיהו להדדי, נ"ב כל' זה מועד קטן כ"ז ב' וע"ע דוגמא ב"מ צ' ב':
שם מיחייב איניש לבסומי בפוריא, נ"ב פירש"י להשתכר ביין וצ"ע מנ"ל הא דהחיוב דווקא ביין ואינו יוצא גם בשאר משקה המשכר ומתיבת משתה דקרא אין ראי' דבא רק לאסור תענית ע' לעיל ה' ב' וגם התיבה גופה אין הוראתה דווקא יין רק כל שתי' דניחא לי' וע' שו"ת רדב"ז ח"א סי' תס"ב דמוכח ג"כ דהמצוה דוקא יין ע"ש וכן ברוקח סי' רל"ז מיחייב איניש לאבסומי בפוריא כו' פי' ירבה במשתה היין עכ"ל וצ"ע וע' ב"ב ע"ג ב' סוף העמוד ודמו כמאן דמיבסמי וגנו אפרקיד וברשב"ם ד"ה גנו שהיו שוכבין בפנים צהובות כשתויי יין ולא כ' כשכורים ומשמע דסתם ביסום היינו משתיית יין ובגוף עניין שמחת פורים ע' רש"י סנהדרין ס"ד ב' ד"ה רבא אמר כמשוורתא דפוריא דמשמע דהי' מנהג בזמן הש"ס שיקפצו התינוקות על חפירות בפורים משפה לשפה משום שמחה ע"ש ולא ראיתי מביאים ומדברים ממנהג זה בשום מקום:
שם עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, נ"ב בחידושי אגודה הנדפסים עם מהרי"ו דפוס קאפוסט דס"א ע"א כ' י"מ לחשבו כי חשבון זה כזה:

דף ח.

נדבות מתו כו' אינו חייב באחריותן, נ"ב ע' תוספתא במכלתין פרק א' אין בין נדרים לנדבות אלא שהמקדיש נדרים לבדק הבית ואבדו חייב באחריותן נדבות אין משלם אלא טובת הנאתו בלבד וע' ערכין כ"ח ב' במשנה ויל"ע באומר הרי זו עולה ע"מ שאם תמות לא אתחייב לשלם טובת הנאתה אי מהני התנאי דבאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה דמהני כמבואר בר"ה ו' א' היינו משום דחיוב אחריות דנדר איננו עצמיות עניין ההקדש דהא משכחת הקדש בלא חיוב זה דהיינו בנדבה וא"כ מה שמחויב בנדר באחריות היינו רק מפני שמחייב עצמו בכך וע' בתוס' שם בר"ה ובחידושי

הריטב"א עש"ה וע"כ שפיר יכול להתנות שלא יתחייב ולא הוי מתנה עמש"ב ומשא"כ חיוב תשלום טובת הנאה דהוא בכל הקדש ואפי' בנדבה והחיוב הוא ממילא מפאת שיש לו טובת הנאה א"כ במתנה שלא יתחייב י"ל שפיר דהוי מתנה עמש"ב ויל"ע בזה במנחות ק"ט א' עש"ה ועוד יש לספק באומר הרי עולה ונשחטה שלא לשמה דנעשית נדבה בשחיטה זאת כמבואר ריש זבחים ואח"כ נשפך הדם אם חייב בתשלומי טובת הנאה של נדבה זאת כיון דהיא נדבה הנעשית מאילי' והיא לא הקדישה כלל אפי' לנדבה ויש לדבר הרבה בזה ואכ"מ:

שם אין בין זב הרואה ב' ראיות לרואה ג' אלא קרבן, נ"ב ככוונה זאת כלים פ"א מ"ה:

דף ח:

אין בין כו' עד תגלחת וצפרים, נ"ב ככוונה זאת כלים פ"א מ"ה ונגעים פ"ח מ"ח:

דף ט.

רנב"י אמר וכל הנשים יתנו יקר וגו', נ"ב היינו דיקר הוא ל' ארמית וכן הוא בסנהדרין ל"ח ב' אדה"ר בל' ארמי סיפר שנא' ולי מה יקרו רעיך וגו':

דף י.

וקדושת ירושלים אין אחרי' היתיר, נ"ב ע' מהרי"ל ה' יוה"כ וז"ל אמר מהר"י סג"ל שכל ימיו פליאה בעיניו מפני מה אנו מאריכין בפיוטים של שעיר הפנימי יותר משל שעיר המשתלח והלא הפנימי לא הי' מכפר רק על טומאת מקדש וקדשיו כו' ואמר מהר"י סג"ל דנראה לו לתרץ כו' ועוד תי' מהר"י סג"ל דקדושת המקדש לא נתבטלה עדיין דכתי' והנשאו פתחי עולם ר"ל בקדושתן לעולם ולפיכך נקרא בית עולמים נמצא הנכנס עדיין בטומאה במזיד חייב כרת ובני ח"ל מבקשים להתכפר על בני א"י אם טימאו המקדש דכל ישראל עריבים זה לזה כו' עכ"ל ומ"ש מקרא דוהנשאו פתחי עולם לא ידעתי ללימוד זה מקור בש"ס וע' פנ"י ברכות דכ"ח ע"א ד"ה מאי משמע דכ' ובמוספי יו"ט ור"ח שהיו מביאין שעיר חטאת לכפר על טומאת מקדש וקדשיו וכנגדן תקנו להזכיר קרבנות מוסף בתפלת מוסף כו' אע"ג דהשתא לא שייך עון טומאת מקדש מ"מ וודאי במה שמזכירין שעיר חטאת יש בהזכרה זו כפרה על שאר עוונות שמביאין חטאת ומכפרת ג"כ על עון אבותינו שחטאו בעון טומאת מקדש וקדשיו וגרמה לשכינה שתסתלק מישראל וכמו

שאנו מזכירין ג"כ בתפלת מוסף שבעוונות אבותינו החריבו מקדשינו שהיו מביאין בו שעירי ראשי חדשים לכפרה כו' עכ"ל ז"ל ובמחכת"ה אישתמיטו לי' דברי מהרי"ל הנ"ל: **שם** קלעים לר"א ל"ל לצניעותא בעלמא, נ"ב דוגמתו עירובין ב' ב' דלתות היכל לצניעות בעלמא הוא דעבידן:

דף י:

כ"מ שנא' ויהי אינו אלא ל' צער, נ"ב דוגמא לזה סנהדרין ק"ו א' כ"מ שנא' וישב אינו אלא ל' צער:

שם דבר זו מסורת בידינו מאבותינו, נ"ב כל' זה סוטה ל"ד ב':

שם שם זה הכתב, נ"ב נ' טעם הדרש כי שם מורה על קיום כמבואר בשו"ת הרשב"א ח"ד סי' ל' שאלת למה אמר הכתוב בכל אותם הדורות שהיו מאדם עד אברהם אע"ה בעניין התולדות ויולד פלוני לפלוני ולא אמר ויולד לפלוני בן ויקרא את שמו פלוני כו', תשובה דע כי קריאת השם יורה על הקיום ובדבר המתפסד ואין לו קיום אין ראוי לקרות לו שם ויורה ע"ז שם רשעים ירקב ולא שם לו על פני חוץ וההפך ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם ולפני שמש ינון שמו וע"כ תמצא דקדוק הכתוב כל התולדות שנולדו מאדם ועד שת שנמחו כולם כו' לא הזכיר באחד מהם ויקרא את שמו עד שנולד שת ומפני שממנו הושתת העולם כתוב בו וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת כו' ע"ש בארוכה וע"כ מפאת שהאדם בעל תמותה ואף שפועל דברים והם נשארים אחריו מ"מ הם אינם עצמיות האדם ואין להם שייכות לו ואין נחשב לו קיום בזה ורק הדיבור דהוא עצמיות האדם שזה גדרו חי מדבר וכן ויהי האדם לנפש חי' תרגומו לרוח ממללא אילו הי' נשאר הי' נחשב קיום ואך דגם דיבורו אין נשאר וע"כ כתב שלו דנשאר אחריו וגם הכתיבה כדיבור לכן נחשב לו קיום בזה וע"כ נדרש שם דהוא קיום על הכתב כך נ':

דף יא.

הוא אחשורוש הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו, נ"ב דוגמתו ערכין י"ז ב' ואם מך הוא מערכך עד שיהא במכותו מתחלתו ועד סופו:

דף יב.

מפני שנהנו מסעודתו כו', נ"ב בס' בית שמואל אחרון עה"ת פ' תרומה כ' דהא דלא אמר מפני שאכלו מסעודתו כו' היינו משום דהאכילה איננו חטא דהיו מוכרחין עלי' דהאכילה איננה ביהרג ואל יעבור ורק העונש על שנהנו מהאכילה דלא הי' להם להרגיש

הנאה רק אדרבה להצטער ממנה ע"ש ועפ"י דברי בית שמואל אחרון הנ"ל מיושבת קישית תוס' ע"ז י' א' ד"ה צנון דהקשו אהך דאנטנינוס ורבי שלא פסקו מעל שלחנם לא צנון ולא חזרת כו' מהך דכתובות דאמר רבי לא נהניתי מעוה"ז אפי' באצבע קטנה כו' ע"ש ולהנ"ל ניחא דשפיר אכל ואעפ"כ לא נהנה:

שם אמרו לו אמור אתה, נ"ב כל' זה מנחות ק"ג ב' וכל' זה עוד ע"ז י' א' אמרו לי' אימא לן את:

שם וכי משוא פנים יש בדבר, נ"ב כל' זה יבמות ע"ט א' סנהדרין ק"ד ב':

שם אבן טובה יש כו' ודרה שמה כו', נ"ב כעין זה בירושלמי סנהדרין פ' חלק כדרור נאות תמן קריין למרגליתא דירה ע"ש דמרגלית יקרה נקראת דירה וכך כאן אמר על אבן טובה כו' דנקראת דרה:

שם איהו בקרי ואיתתי' בבוציני, נ"ב בשו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתר"כ בשם תוס' שאנץ איהו בי קרי שהעלים גדולים ומכסים אותו ואיתתי' בבוציני שהעלים קטנים ואין מכסים אותו כלומר שהיא מזנה עוד יותר בפרהסיא ממנו עכ"ל:

דף יב:

זיל לגבי עמון ומואב, נ"ב בתוס' סוטה ט' א' ד"ה מנימין כתבו דגרסי' זיל לגבי מואב וכ"כ בס' יריאים סי' ר"ב והביא ראי' מדמייתי עלה קרא דשאנן מואב והרי במקרא לא הוזכר עמון:

שם דיתבו בדוכתיהו כחמרא דיתיב על דורדיא וטעמא אמרו לי' דכתי' שאנן מואב וגו' ולא הורק מכלי אל כלי וגו', נ"ב ע' מה שדיקדק מכאן בשו"ת ח"צ סי' ע"ה:

שם בן יאיר בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, נ"ב מעין זה תענית כ"ג א' ועל דרכיך נגה אור דור שהי' אפל הארת בתפלתך:

דף יג.

שכל המגדל יתום כו' מעלה כו' כאילו ילדו, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' קס"ה אי גם בל' בני אדם איקרי בן וכן במלמד בן חבירו תורה וכן בחורגו עש"ה וע"ע בזה בשו"ת חיים שאל סי' מ"א:

שם גדור שגדר פרצותיהן של ישראל, נ"ב כדרש זה ב"ב צ"א ב' וגדרה זו סנהדרין שגדרו פרצותיהן של ישראל:

שם סוכו שנעשה להם לישראל כסוכה, נ"ב דוגמתו עירובין ק"א א' שפיל לסיפא דקרא דכתי' ישר ממסוכה וברש"י הישרים שלנו מגינים עלינו כסוכה:

שם וחוט של חסד משוך עלי', נ"ב כל' זה לקמן ט"ו ב' ואחד שמשך חוט של חסד עלי' ובע"ז ג' ב' כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום ובתמיד כ"ח א' כל המוכיח את חבירו לש"ש זוכה לחלקו של הקב"ה כו' ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד שנא' חן ימצא כו' וע' סוכה מ"ט ב' כל אדם שיש עליו חן כו' ע"ש בגליון בשם השל"ה דגרס חסד ובכתובות י"ז א' כלה נאה וחסודה וברש"י חוט של חסד משוך עלי' ובגיטין ז' א' חיסדא שמך וחיסדאין מילך הכוונה ג"כ שיש חן לדבריו:

דף יג:

אחר הדברים האלה אחר מאי, נ"ב כזה סנהדרין פ"ט ב', צ"ד ב', וע"ע שם ק"ב א' ושם הגירסא מאי אחר:

דף יד.

קרייתא זו הלילא, נ"ב מעין דוגמא ברשב"א ריש כיצד מברכין דהא דדרשי' שם הלולים אחלי' והדר אכל לא שמחליפין ה"א בחי"ת רק הכוונה דחילולו זהו הילולו וע"ש בפנ"י ומש"ש על הגליון:
שם כיון שגלו חזרו להכשירן הראשון, נ"ב דוגמא לזה חולין ט"ז ב' ועכשיו שגלו יכול יחזרו לאיסורן הראשון:

דף יד:

מלמד שגילתה את שוקה כו', נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ז סי' כ"ט ובמדרש תלפיות ענף אביגיל:

דף טו.

ארבע נשים יפיפיות כו', נ"ב ע' נוב"י חאו"ח סי' כ"ד:
שם ולמה נקרא שמו התך שחתכוהו כו' שכל דברי מלכות נחתכין כו', נ"ב דריש התך כמו חתך מל' חיתוך וכזה סנהדרין ק"ג א' וישבו בשער התוך כו' מקום שמחתכין בו הלכות דריש התוך כמו חתוך והיינו ג"כ מל' חתוך מקום שמחתכין בו כו':
שם כך אובד ממך, נ"ב ע' שו"ת חיים שאל סי' מ"ח וע' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קי"ז:

דף טז.

אתא מלא קומצי קמחא דידכו ודחי כו', נ"ב ע' רש"י דהכוונה על מנחת העומר והתייחסות עניין העומר לבטל את המן י"ל עפ"י הגמ' כאן עמוד ב' וששון זה מילה וכה"א שש אנכי על אמרתך וגו' ע"ש ברש"י דהמן גזר לבטל מילה וזהו שאמר הכתוב במפלת המן ליהודים היתי אורה ושמחה וששון דהוא מילה כו' וצריך טעם מדוע הוציא הכתוב מילה בל' ששון ולא נתפרש להדיא מילה ונ' בכ"ז עפ"י גמ' שבת ק"ל א' כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתי' שש אנכי על אמרתך וגו' עדיין עושין אותה בשמחה כו' והנה מצינו עוד מצוה ששמחים עלי' והיא הקרבת העומר דישראל שמחים עליו אם מתקיים כתיקנו ומן המובחר כמבואר בסנהדרין י"א ב' ובזמן שיהודה אחד מהן הכל שמחין שאין עומר בא אלא מיהודה ע"ש ברש"י דשמחין על שהעומר קרב כתיקנו למצוה מן המובחר מיהודה ואין צריך לבא משאר ארצות ואף שמתארך עליהם איסור חדש עי"כ בכל זאת שמחין על הקרבו באופן מובחר שציותה תורה והוא דוגמת מילה דמוציאין הוצאות וממשכנין עצמן על שמחתו וע"כ כאשר עלתה לימודו של מרדכי שלמד דיני עומר לרצון לפני השי"ת דהוא כאילו הוקרב עומר כמבואר שלהי מנחות והי' זה כהקרבת עומר ממש ואך שמחת ישראל בהקרבתו היא שהית' חסירה והי' ראוי שתנתן להם גם השמחה ואך הרי הי' זמן הגלות ולא הי' עדיין זמן גאולתם ובניין הבית שיותן להם שמחת ההקרבה בפועל ולכן עכ"פ הועיל הזכות שתתקיים ביד ישראל שמחת מצוה אחרת אשר היא אתם בגלות והיא מילה דג"כ שמחים עלי' והועיל שיתקיים זה עכ"פ בידם וע"כ עי"ז הי' מפלה להמן שגזר על המילה ונשאר בידם מקוים שמחת המילה ולכן הוציא הכתוב את המילה בל' ששון כי עניין הששון שבו מה ששמחים עליו וכמ"ש שש אנכי וגו' וכש"ס שבת הנ"ל הוא שהועיל שיתבטל המן הגוזר עלי' וכנ"ל ודו"ק ונכון מאוד בס"ד:

דף טז:

אורה זו תורה, נ"ב י"ל דהוא מפאת דהדר קבלוה בימי אחשורוש ובזה מובן ל' הבה"ג ה' מגילה וז"ל ועדיף יום פורים כיום שניתנה בו תורה עכ"ל:

שם גדול ת"ת יותר מהצלת נפשות, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ו' אות ב' ואינו עניין לכאן:

שם גדול ת"ת יותר מכיבוד או"א שכל אותן שנים כו', נ"ב בשאלתות פ' תולדות דלאו דווקא ליליך ללמוד לפני הרב רשאי להפרד מאביו ואמו רק גם ליליך למקום תורה

דלא למיגמר לה בלחודוי כדתנן הוי גולה למקום תורה ואל תאמר שהיא תבוא אחריך שחביריך יקיימוה בידך ג"כ רשאי ע"ש וע' עוד שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ק"ט:

דף יז:

מנא לן דתני' כו', נ"ב זה דבר בלתי מצוי שיאמר הש"ס מנלן ולא יביא קרא רק בריתא וכמוהו הוא גם בפסחים ז' ב' דכ"ע מיהא מעיקרא בעינן לברוכי מנלן דא"ר יהודה אמר שמואל כל המצוות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן וע"ע יומא ה' א' ולדורות מנא לן דלא מעכבא מדקא תני מתקינין ולא קתני מפרישין:

שם מניין שאומרים אבות כו' ומניין שאומרים גבורות כו', נ"ב ע' רוקח ה' תפלה סי' שכ"ב הביא דברי הפרקי ר' אליעזר פ"ח ענו העליונים ואמרו בא"י מגן אברהם ובפרק ל"א עמד יצחק על רגליו וידע שכך עתידין לחיות מתים ופתח ואמר בא"י מחי' המתים ובפרק ל"ה ויצא יעקב הקל הקדוש נקדש בצדקה וענו העליונים ואמרו בא"י הקל הקדוש ובפרק ל"ט ראו עליונים שמסר שם המפורש למשה רבינו ואמרו בא"י חונן הדעת עכ"ל הנה דברכת מגן אברהם נגד אברהם וברכת אתה גבור נגד יצחק וברכת אתה קדוש נגד יעקב וברכת הדעת נגד משה:

דף יח.

וכיון שבא דוד באתה תפלה שנא' והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי, נ"ב אולי הכוונה עפ"י גמ' סנהדרין ק"ז א' איך תאמרו לנפשי נודי הרכם צפור אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מחול לי על אותו עון שלא יאמרו הר שבכם צפור נדדתו הרי דדוד נקרא הר וזהו והביאותים אל הר קדשי היינו כיון שבא דוד הנקרא הר קודש ושמחתים בבית תפלתי באתה תפלה:

שם זכור יכול בלב, נ"ב ע' ח"א למהרש"ח ב"ב סוף פ' חזקת מש"ש ואמר תדבק לשוני וגו' שאפשר שיזהר אדם בכל זה [הנזכר שם שצריך לעשות זכר לחורבן סד ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט כו' עושה צרכי סעודה ומשייר בו דבר מועט כו'] ואין כאן זכר שלא ירגיש בזה ויתלו בדבר אחר וע"כ אמר תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי בלשוני בכל המעשים הללו שאני עושה ומשייר זה זכר לחורבן כו' עכ"ל ומשמע דסתם זכיר' הוא בלשון ואולי משום שנא' תחלה תדבק לשוני וגו' לכן ממילא מה שנאמר אחריו חם לא אזכרכי פירושו ג"כ אם לא אזכרכי בלשוני אבל זכיר' סתמא דעלמא שפיר הוא גם בלב וגוף דברי מהרש"א ב"ב הנ"ל הם דבר חידוש שבכל מה שאדם עושה זכר לחורבן

צריך לומר בפיו זה זכר לחורבן וזה מקור למה שמפרשים ואומרים בכריכת ליל פסח זכר למקדש כהלל כו' דגם זכר למקדש עניינו זכר לחורבן להיות נזכר למקדש ולחורבנו ולהתפלל על בניינו וכדילפי' בר"ה ל' א' חיוב עשיית זכר למקדש מקרא דציון היא דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה ע"ש:

שם שקראו הקב"ה ליעקב קל, נ"ב דוגמתו מצינו בחזקי' מלך יהודה שנקרא קל ע' סנהדרין צ"ד א' יבא חזקי' שיש לו ח' שמות כו' דכתי' כי ילד וגו' ויקרא שמו פלא יועץ קל גבור וגו' ע"ש:

שם גליון הש"ס ד"ה גמרא שכחום כו', נ"ב ויש עוד יומא פ' א' וע"ש במסורת הש"ס וגליון הרי"פ:

דף יח:

דשמואל הוא דחייש ליחידאה כו', נ"ב ע' חידושי רמב"ן שבת קט"ז ב' ד"ה ר' אשי אמר לעולם כדאמרי' מעיקרא ושמואל דאמר כר' נחמי' ע"ש מש"ש ואי נמי הוא לא הנהיגן דאיהו כר' נחמי' ס"ל אפשר דאינהו לא צייתי לי' למיעבד כיחידאה כדאמרי' בעלמא משום דס"ל כשמואל (צ"ל לשמואל) הלכה כרבי מחבירו ולא מחביריו ובהא אפי' מחביריו עכ"ל וכוונתו לגמ' פסחים כ"ז א' וחידוש שלא הביא ז"ל גמ' דכאן דמבואר זה יותר בביאור דשמואל חייש ליחידאה ואולם ביבמות פ"ג א' מבואר דכי מיתעקרא מתני' לא חייש ובהך דשבת שם פלוגתא דר' נחמי' הוא ג"כ נגד המשנה ואמנם מהך דיבמות בלא"ה ק' על הרמב"ן שהביא מהא דס"ל לשמואל לזימנין הלכה כרבי אפי' מחבריו והרי לא מצינו לו שיסבור כרבי דבריתא נגד משנה ובהך דיבמות הרי מבואר דלא חייש ליחידאה כי מיתעקרא מתני' וא"כ לא ה"ל למיחש גם לר' נחמי' דבריתא נגד המשנה:

שם וקרי לה כו' וכתב לה, נ"ב בשאילת יעב"ץ ח"ב סי' ק"מ דקדק מכאן דכתיבה לאו כדיבור דמי מדבעי' גם קרי לה ושוב מצאתי שכבר קדמו בראי' זו בשו"ת רדב"ז ח"ג סי' אלף ל"א ועש"ה כל התשובה והנה האחרונים האריכו בעניין שבועה בכתב ומצאתי בשו"ת הר"י מגא"ש סי' קכ"ו וז"ל תשובה אם כתב בכתב ידו שבועה ונתן לו כתב ידו חייב הוא לקיים מה שנשבע ואפי' שלא הוציא שם שבועה מפיו ואם לא קיים דינו מסור לשמים אבל אין לחייבו דבר בדיני אדם הואיל ולא הוציא שם שבועה מפיו עכ"ל ע"ש ולא ראיתי עדיין מובא תשובת הר"י מגא"ש הנ"ל וגם מצאתי בשו"ת חכם צבי הנוספות בסוף הספר סי' א' אות י"ב דכ' וזה ברור ופשוט כביעתא בכותחא דבין נדר ובין שבועה

צריך לבטא בשפתים ואם לא בוטה אף שכתב בשטר באלה ובשבועה אין בו ממש ואף שאין זה צריך ראי' שהרי כל התלמוד וכל הפוסקים מלאים מזה עוד ביארו רבינו הגדול ר' אלי' מזרחי בראשונים סי' קע"ב ע"ב עכ"ל ואין בידי שו"ת המזרחי ואולם דברי הח"צ עצמם דרב גוברי' מאוד והי' הדבר פשוט בעיניו כ"כ ג"כ מילתא רבתי הוא ובכללים שלי הארכתי ג"כ מאוד בזה וכעת נ' עוד ראי' דכתיבה אינה כדיבור מגמ' יומא מ' ב' ומה במקום שלא קידש הגורל כו' וברש"י שאם כתבן על ב' גורלות על אחד חטאת ועל אחד עולה ונתנן על הקינין אין נקבעות בכך ע"ש ואילו הי' כתיבה כדיבור הי' ראוי שכמו שכשאוחזו בידו או מונח לפניו ואומר עליו בפיו זה חטאת נקבע בכך כך ראוי שיוקבע ע"י שכותב חטאת על דבר ומניחו עליו ודו"ק:

דף יט.

אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו ואם לאו קורא עמהן, נ"ב מעין דוגמא תוספתא מע"ש פרק ד' הי' עובר ממקום למקום ובידו מעות אם עתיד לחזור למקומו מחללן כשער מקומו ואם לאו מחללן בשווייהן כשער אותו מקום וע' פסחים נ"א א' ונ"ב א':

דף יט:

ומחו, נ"ב לפי פירש"י נ"ל ומחי ביו"ד לבסוף:
שם תוד"ה ור"י כ' ולא אתו תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן, נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' רמ"ז:

דף כ.

עד שתנץ החמה, נ"ב ע' רש"י כאן וע' רש"י תענית כ"ה ב' ד"ה קודם הנץ החמה לא ישלימו דמשמע דקודם הנץ החמה אינו יום גמור עדיין ומש"ה לגבי תענית דרבנן מקלינן למיחשב שלא חל עדיין התענית דחלותו הוא ביום עש"ה:

דף כ:

כל הלילה כשר לקצירת העומר כו', נ"ב גי' הרי"ף לקצירת העומר ולספירת העומר וק"ק מדוע לא תני נמי לקריאת המגילה והיינו קריאה דלילה כי היכי דתני כל היום כשר לקריאת המגילה והיינו קריאה דיממא ולפמ"ש הנוב"י חאו"ח סי' מ"א דרק קריאה דיממא הוא מ"ע דדברי קבלה משא"כ דלילה הוא דרבנן גרידא ע"ש י"ל דדאוריתא קתני

ודרבנן לא קתני ודיממא כדאוריתא חשיבא דד"ק כד"ת דמיין ותפלת המוספין דדרבנן אגב מוספין שנייי כ"נ פשוט:

שם תוד"ה כל כ' אבל לשופר ולולב יש עשי', נ"ב דבריהם צריכים ביאור דשופר הא אינו מצוה דמקדש כלל ומה שייך לומר אחריו יה"ר שיבנה אולי משום דכיון דלזכרון אתי כפנים דמי ע' ר"ה כ"ו א' ע"כ יש להתפלל שיהי' הפנים בפועל או משום דבמקדש הי' התקיעה עם חצוצרות ע' ר"ה כ"ו ב' וכ"ז א' ושייך להתפלל יה"ר שיבנה ביהמ"ק ותקוים המצוה בשלימות יותר עם חצוצרות ובשו"ת ראשית בכורים ח"ב סי' ב' כ' דס"ל לתוס' דכאן כרי"ף דגם בזה"ז תוקעין בב"ד הגדול שבדור בשבת וסבירא להו דהוא רק זכר למקדש שהיו תוקעין בו בשבת וצריך להוסיף דסבירא להו דכל עיקר תקנת ריב"ז משחרב ביהמ"ק שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד הוא משום זכר למקדש ומ"ש התוס' לולב כוונתם פשוטה אלולב כל שבעה דהוא רק זכר למקדש וכ"כ גם בס' ראשית בכורים שם:

דף כא.

עומד ויושב, נ"ב ע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' נ"א קושי' מדוע קורין יושב הא יש חיוב הלל בפורים רק דקריאתה זו היא הלילא כמבואר לעיל י"ד א' והלל הא צריך להאמר מעומד כמבואר באו"ח סי' תכ"ב ע"ש וע' לעיל ד' א' תוד"ה חייב דקריאת המגילה דיום עיקר וי"ל ג"כ הטעם דכיון דיש גם חיוב הלל בפורים והלל זמנו רק ביום כדלעיל כ' ב' וע"כ קריאת המגילה דיום עדיפא דיש בה פי שנים מגילה והלל דקריאתה זו היא הלילא ומשא"כ דלילה דהיא מצות מגילה לבד דאין זמן הלל בלילה וע' בח"ס שם דהעיר דאיך אומרים הלל בליל פסח הא הלל בעי יום כנ"ל וכן דן שם להיות ברכת הודאה צריכה להיות ג"כ ביום דווקא לפמ"ש האלי' רבה דצריכה להיות מעומד משום דנקרא הלל וכמ"ש ובמושב זקינים יהללוהו והלל בעי מעומד ע"ש וע' רוקח סי' ר"ל כ' ראיתי את רבי שלא קרא הלל דר"ח עם הציבור וקרא מעצמו מיושב בשעת קריאת התורה עכ"ל ומבואר דעתו דלא בעי' מעומד בקריאת הלל:

דף כא:

וידבר עולה מן המניין, נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות סי' ס"ט שאלה מי שקיבל עליו לקרות כמה פסוקים של תהלים בכל יום אם יעלה לו (פסוק) למנצח מזמור לדוד וכן כל כיוצא תשובה מסתברא דלא עלה לו מן החשבון שראינו תהלה לדוד ארוממך התחיל האלפא

ביתא בארוממך א"כ תהלה לדוד אינו מכלל המזמור דמורה מקום הוא לו עכ"ל ויש לספיקו קצת דמיון להך דכאן דפסוק וידבר ד' אל משה לאמור ג"כ אינו גוף הפרשה והמאמר כמובן וע' מהרי"ל בסדר תפלות של פסח דנ"ג ע"א דפוס ווארשוא וז"ל ויש מקומות אין אומרים בפסח מזמור לתודה דאין תודה נקרבת בפסח כו' ואנו נוהגים לאומרו והמדקדק בדבר ידלג אותם שתי תיבות ומתחיל הריעו לד' כו' עכ"ל ולדיעות דהא דכל פסוקא דלא פסקי' משה לא פסקינן לי' ה"ה בכתובים א"כ לכאורה א"א לדלג מזמור לתודה ולהתחיל הריעו ואולם הלכות קטנות הנ"ל תיבות מזמור לתודה נמי מורה מקום הוא לו ואינם מן הפסוק והתחלת המזמור מן הריעו ודו"ק וע"ע כדברי מהרי"ל הנ"ל ברוקח סי' שי"ט בדיני ברכות בשם הר' אליהו ע"ש ומ"ש ברש"י כאן דמפסוק וידבר ד' אל משה לאמור אין ללמוד כלום הערותי בכללים שלי מפסחים מ"ב א' לאמור לא נאמר כו' והארכתי שם בזר:

שם ראשון שקרא כו' שני שקרא כו', נ"ב ממאי דמייתי לקמן הך דר' פפא איקלע כו' משמע דבא לומר דלפי האמת ראשון משובח מכולם וכן משמע גם ממה שהביא הרי"ף הך דר' פפא ודו"ק וע' שו"ת הרא"ש כלל ה' אות ג' עש"ה:

שם ר' פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גובר, נ"ב כלשון זה תענית כ"ו א':

דף כב.

תוד"ה אין כ' וגם יש להם לחשוב כו', נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' רנ"ו:

דף כב:

הא והא גרמא לי', נ"ב כזה תוס' עירובין נ"ד ב' ד"ה תנו לו זו וזו, תוס' ב"מ ל' ב' ד"ה לא חברה, ח"א למהרש"א הוריות יו"ד ב' ד"ה הם שנתכוונו לשם מצוה, תוס' עירובין ס"ג א' ד"ה מביא, תוס' פסחים קי"ג א' ד"ה אמר, רשב"ם ב"ב פ"ט א' ד"ה נפקא לי' קרנא בעיני':

שם תוד"ה ואיבעית אימא כו' כ' ובסוף קאמר ואיב"ע אין אסור מדרבנן, נ"ב אע"ג דמייתי רק מדעולא ועולא לא אסרה תורה אמר מ"מ לשון זה משתמע דאפי' מדרבנן שרי ע' חידושי רמב"ן שבת י"ג א' דכ' אהך ואמר התם לא אסרה תורה אלא קורבה של ג"ע בלבד וז"ל ופי' לא אסרה תורה לומר שהות מותר כדאמרי' בעלמא לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים ולא אסרה תורה אלא דמות ד' פנים בהדי הדדי דהיינו לומר

דשרי וכן איתמר התם כל כי האי רביתא ליכול לא אסרה תורה אלא ריבית הבאה מלוה למלוה עכ"ל:

דף כג.

הכל עולין למניין שבעה ואפי' קטן ואפי' אשה, נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב חאו"ח סי' מ':
שם תוד"ה כיון כ' והא שאין מוציאין כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' רצ"ג:

דף כג:

אין פורסין כו', נ"ב צ"ע מדוע לא תני נמי במשנה הך דב"ב י"ב ב' אין פותחין בכלה פחות מעשרה והך דסנהדרין ע"ד ב' דאין קידוש השם בפחות מעשרה והך דשם ע' ב' אין עולין בעיבור החודש פחות מעשרה והך דברכות נ"ד ב' וצריך לאודויי קמי עשרה:
שם פורסין, נ"ב ע' רש"י וע' כל בו סי' י"א כ' פי' פורסין מברכין כדכתי' כי הוא יברך הזבח ותרגם יונתן יפרוס על דיבחא עכ"ל:
שם ואין נושאין את כפיהם, נ"ב ע' מהרי"ל ה' שופר וז"ל תקיעת שופר א"צ מניין כי זה הכלל כל דבר דאוריתא א"צ מניין עכ"ל וצ"ע דנשיאת כפים נמי דאוריתא וצריך עשרה:
שם רש"י ד"ה לאו אורח ארעא כ' דא"כ מה הנחת למרובין נ"ב מלשון הגמ' ברכות ט"ז ב' א"כ מה הנחת לכשרים:

דף כד:

הרבה צפו לדרוש במרכבה כו', נ"ב היינו שצפו בהתבוננות דעתם ולא בראיית העין ממש וכזה בחגיגה ט"ו א' צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים כו' וברש"י מתבונן הייתי:
שם כ"ז שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי כו', נ"ב כזה בשבת קכ"ח ב' איתובי מיתבא דעתה סברא אי איכא מידי חזיא חברתה ועבדה לי:
שם מפני שהעם מסתכלין בו, נ"ב ע' שו"ת צמח צדק סי' נ':
שם א"ל ר"ח לר"ש בר רבי אלמלי אתה לוי כו', נ"ב ע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' י"ב:
שם סכנה ואין בה מצוה, נ"ב דוגמתו מנחות ל"ב ב':

דף כה.

אתה חסת על קן צפור כו' אתה חסת על אותו ואת בנו כו', נ"ב ע' תוד"ה מפני וע' תרגום יונתן עה"כ ואותו ואת בנו לא תשחטו וגו' וע' שו"ת הרשב"א ח"ג סי' רנ"ג שאלת

שהרמב"ם ז"ל נתן טעם לאיסור או"ב לפי שהבהמות בטבען דואגות על בניהם כשרואות ששוחטין את בניהם וטעם זה אינו מספיק למה ששוחטין זה שלא בפני זה, תשובה אל תתן לבך לטעמי המצוות שכ' הרב ז"ל כי יש ויש קושיות גדולות כמעט בכולן וגם בזו קושיא דא"כ נצטרך לומר שהבהמות כבני אדם מכירין את בניהם ואפי' לאחר גדלות שאינן כרוכין אחריהם ושאין האב דואג אלא האם ובשלוח הקן אין ההקפדה בשחיטה ויש הקפדה בלקיחה ושיניח האם הדואגת ויקח הבנים ושהבהמה דואגת והחי' אינה דואגת וחוץ מכבוד הרב ז"ל אין משגיחין בטעמים האלו וברוך היודע טעם גזירותיו עכ"ל וצע"ק על הרשב"א מסוגי' דכאן ודברי הקליר שהביאו התוס' ותרגום יונתן הנ"ל ועכ"פ אין כאן תלונה על הרמב"ם ז"ל שכ' ג"כ כן:

שם אתו לשיולי מה למעלה ומה למטה ומה לפנים ומה לאחור, נ"ב תמיד ל"ב א' וחגיגה י"א ב':

דף כה:

בגימ"ל ושי"ן, נ"ב בס' יריאים סי' נ"א פי' דהוא ר"ת געזרה שמתא כדאמרי' במ"ק (י"ז א') שנדה ר' יהודה מאן דסנו שומעני' עכ"ל ואינו מדוקדק לכאורה לפי"ז ל' שרי דממ"נ אם בר נידוי הוא הרי חיוב לנדותו לא לבד דשרי ואי לאו נידוי הוא הרי אסור לנדותו:

שם רש"י ד"ה בג' ושי"ן כ' בר גירתא זונה, נ"ב בהגהות הב"ח הביא תרגום ירושלמי הנואף והנואפת גיורא וגיורתא וע"ע ע"ז י' ב' שדר לי' גרגירא ע"ש בתוס' דפירשו ג"כ גירא ל' זונה והביאו ג"כ תרגום ירושלמי הנ"ל ומ"ש רש"י ורבותי מפרשים גייפא הוא ג"כ ל' זנות ע' רש"י סנהדרין פ"ב ב' ד"ה גפתה לאמה ומ"ש רש"י שמא סריי' שם מוסרח ע' רש"י ב"מ צ"ג ב' ד"ה אמר לו גנבא סרייא:

דף כו.

א"ר אשי כו' כיון דאדעתא דידי קאתו כו', נ"ב כזה ב"ב ט' א' ר' אשי אמר אנא אתנויי נמי לא צריכנא דכל דקא אתי אדעתא דידי אתי כו':

שם לא שנו כו', נ"ב זה קאי אכל הנזכר במשנה אפי' דברים שהם חמורים מביהכ"נ ולא אביהכ"נ לבד הוא דקאי ולכן גם ביהמ"ד אע"ג דעדיף מביהכ"נ ג"כ יכולין לשנותו במכירת זט"ה במעמד כו', שו"ת הרא"ש כלל ה' אות א' וע"ע שו"ת הרא"ש כלל י"ג אות ט"ז דכ' וז"ל דין בתים של הקדש נמכרים לצורך הקדש ע"י בעלים שהקדישום או ע"י ז'

טובי העיר במעמד אנשי העיר כו' עכ"ל וצ"ע דבעלים אחרי שהקדישום מה להם עניין בם עוד שיהיו נמכרים על ידם:

דף כו:

אי לאו דה"ל הנאה מיני' לא הוה יהיב לי' הדר ה"ל מתנה כזביני, נ"ב ע' מסורת הש"ס וע"ע גיטין נ' ב' מתנה נמי אי לאו דאית לי' הנאה מיני' לא יהיב לי' מתנה והילכך כי פסידא דלקוחות דמי וע"ע ב"ק ק"ה ב' אתה נתתו לי במתנה כו' על מנת דעבידנא לך נייח דנפשא וע' ב"מ ל"ד ב' וע"ע ב"ב קנ"ו א' אי לאו דה"ל הנאה מיני' לא הוי יהיב לי' מתנה וע' תוס' גיטין י"א ב' ד"ה כל עש"ה וע"ע מעשרות פ"ב מ"א ע"ש בר"ש וע"ע ב"ב קל"ט ב' תוד"ה התם וע"ע רש"י כתובות מ"ט ב' ד"ה מיבעיא וע' שו"ת תשב"ץ ח"א סי' ס"ג וע' שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' קע"ב:

שם תשמישי מצוה נזרקין, נ"ב ע' ש"ע או"ח סי' כ"א סעי' א' מחלוקת אי מותר לזורקן לאשפה וע' ר"ן שבת פ' כל הכלים דנ"ג ע"א מש"ש אהך דשירי פרוזמאות וע' או"ח שם סי' קס"ח במג"א ס"ק מ"ב דאסור להאכיל מפרוסת הבציעה לעכו"ם או לבהמה ובס' מנחה פתים שם ציין דמיון בש"ך יו"ד סי' ש"ו בשם הישו"ש ובאבן עזרא עה"ת פ' יתרו עה"כ לא תבנה אתהן גזית ע"ש אולם הך דישו"ש וא"ע הנ"ל הוא בשירי קדושה ואין ראי' להך דפרוסת הבציעה כו' דהוא שירי מצוה וע' ילקוט פ' בא רמז ר"ח עה"כ משארותם צרורות בשמלותם על שכמם שהיו שירי מצה ומרור ונשאום על שכמם משום חיבוב שירי מצוה ע"ש בז"ר וע"ע חילוק בין תשמישי מצוה לקדושה לעניין גרדומין במנחות ל"ה ב' ע"ש וע' תוס' כריתות ו' א' ד"ה מסייע לריב"ח דכתבו דאפי' אם הית' הקטורת נעשית בקוץ נמי א"א לשרות הצפורן במי רגלים דלא גרע משופר דאין בו קדושה אלא תשמישי מצוה דקיי"ל דנזרקין ותני' שלהי ר"ה דאסור לצחצחו במי רגלים מפני הכבוד וכ"ש קטורת שנקטר לפני ולפנים ביוה"כ עכ"ל ונ' דמה שהוצרכו להוסיף הך דשנקטר לפני כו' אף דבלא זה הק"ו פשוט ממצוה לקדושה היינו משום דיש סברא לומר דשופר עדיף גם מקדושה מפאת ש"ס ר"ה כ"ו א' דשופר כיון דלזכרון אתי כנכנס לפני ולפנים דמי עש"ה וע"כ הוצרכו להוסיף דגם קטורת הרי נכנס לפני ולפנים בפועל וא"ב שוב עדיף מפאת היותו קדושה ודו"ק וע' ש"ע או"ח סי' קנ"ד סעי' ג' בהג"ה דאסור לכבס מטפחת של ס"ת במי רגלים מפני הכבוד ובס' מנחת פתים הנ"ל שם דה"ה בתשמישי מצוה ומביא ראי' משופר ומתוס' כריתות הנ"ל ולפי הנ"ל אין ראי' וע"ע באבן עזרא ויקרא ז' פסוק י"ח דכ' רבותא יתיר' בטעם אבנים שלימות וגו' דאפי' שיהי' הנשאר חול

לבד אף שלא יעשה בו דבר של בזיון מ"מ היותו חול לבד הוא דבר בלתי ראוי אחרי שבא ממנו חלק לקודש ע"ש וע"ע נדרים ס"ב א' ומה בלשאצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו חול כו' נעקר מן העולם כו' והנה מ"ש דשופר חשיב קדושה מפאת אוז"ל דכיון דלזכרון אתו כפנים דמי נזכרתי דכן כ' הר"ן ר"ה פ' ראוהו ב"ד ד"ה ומיהו אע"ג דמסקי' חוץ משל פרה כו' עש"ה וי"ל דהיינו טעמא דנקט כאן בתשמישי מצוה רק סוכה לולב שופר ציצית ולא שאר מצוות והיינו משום דכלהו רבותא נינהו דה"א דליחשבו תשמישי קדושה סוכה מדרשא דחג הסוכות לד' כשם שחל ש"ש על החגיגה כך חל על הסוכה ולולב מבואר בריטב"א ריש לולב הגזול דאע"ג דבכל המצוות מהב"ע דרבנן דלא ילפי' מצוות מקדשים מ"מ לולב כיון דבא לרצות כקרבן דמי וילפי' לי' מקדשים ע"ש וציצית ה"א דכיון דשקול ככל התרי"ג מצוות ע' נדרים כ"ה א' א"כ כולל גם מצות שבקדשים וה"א דליחשוב קדושה מפאת זה ודו"ק ודע דהא דמצוה לא חשיב קדושה היינו רק לאחר שנעשה בו מצותו אבל בשעת קיום המצוה קדושה נהגינן בי' ע' רמב"ן שבת כ"ב א' ד"ה וכי:

שם מריש ה"א האי פריסא כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם פדואה סי' פ"ב:

שם ההוא בי כנישתא כו', נ"ב ע' שו"ת מהרי"ל סי' ס"ה:

דף כז.

בהכ"נ מותר לעשותו ביהמ"ד, נ"ב ע' מה שדן מזה ומהך דלקמן דילמא שאני למוד כו' בשו"ת הרא"ש כלל י"ג אות י"ד:

שם כיון דלא מעלו לי' אסור א"ד כיון דליכא לעלויי עילויא אחרינא שפיר דמי, נ"ב ע' מעין זה פלוגתא בקידושין י"ח א' דלר"ש מוכר לאישות אחר אישות אבל לא לשפחות אחר שפחות והטעם נ' דכיון דאיכא לעלויי' ע"י שימכרנה לאישות אחר השפחות דאישות עדיף משפחות לכן אין רשאי למוכרה לשפחות ורק לאישות אחר אישות רשאי כיון דליכא לעלויי' עילויא אחרינא ולת"ק כל היכא דלא מעלי אין חילוק בין איכא לעלויי' כו' וכסברא קמא דאיבעי' דכאן ולכן כי היכא דרשאי למוכרה לאישות אחר אישות ה"נ רשאי למוכרה לשפחות אחר שפחות ואולם לשפחות אחר אישות לתרוייהו אין רשאי דזה הוא לתרוייהו דלא נתנה לו תורה כח להורידה עכ"פ ודו"ק וכבר הזכרתי מזה בגליון שם שלא בביאור כ"נ:

שם לא ימכור אדם ס"ת כו', נ"ב ע' שו"ת יד אלעזר סי' ע"ו אם היכא דצריך למכור ס"ת אם יש איסור למוכרו לעכו"ם ע"ש שהאריך והעלה לאיסור ולא הוצרך לאריכות בדבר

פשוט כזה וע' שבת קכ"ז ב' שחלץ ר' יהושיע תפיליו ברחוק ד' אמות קודם שנכנס לבית עכו"ם מטעמא דשלא יכנסו דברי קדושה במקום טומאה ע"ש וכ"ש ס"ת דקדישא טפי מתפילין ועוד שהרי אפי' יודעין בעכו"ם זה דמכבד התורה ומייחד לו מקום ולא יבא לידי בזיון מ"מ הא לא שייך חזקה בעכו"ם ושמא למחר יתקלקל בזה ויבזה הספר או יאבדנו חלילה וע' מהרי"ל ה' מזוזה דף רל"ה ע"ב ד"ה אמר לי מהר"י סג"ל דאסר למסור מזוזה לעכו"ם שרצה לקובעה במזוזת מבצרו ואסר אפי' במקום איבה וחשש תקלה ח"ו עש"ה וע' שו"ת ח"צ הנוספות בסוף הספר סי' ב' ועמ"ש על הגליון שבת קט"ז ב' וזה א"צ לפנים שאסור למכור רק אני חוכך לומר דהרואה מי שמוכר חלילה חייב לקרוע כדין הרואה בזיון כתבי הקודש וכמבואר במועד קטן כ"ו א' ואם דהוזכר שם רק ראיית שריפת וקריעת ואיבוד ס"ת ע"ש אולי מסירת ס"ת לעכו"ם עוד גרע טפי וע' תוס' פסחים י"ג א' ד"ה ושורפין דנסתפקו דמותר לשרוף תרומה מה"ת אף דאסור לטמאה ע"ש הרי דאם היא במציאות בטומאה גרע טפי מאיבודה לגמרי וה"נ דכוותה וכמובן ולעניין ס"ת של יחיד ג"כ דינו כס"ת של רבים לעניין איסור מכיר' ולהיות צריך עילוי קדושה בדמיו וכן בביהכ"נ של יחיד מה דינו עמ"ש בזה בשו"ת חוט המשולש טור א' סי' ז' וע"ע שם טור ג' סי' ל"א עש"ה בכל התשובה:

שם ומכר ס"ת או בתו, נ"ב למאי דנקט בתו כחדא עם ס"ת י"ל אם מותר למכור בתו כדי ללמוד תורה ולישא אשה כי היכי דשרי למכור ס"ת עבור זה וע' תוס' גיטין ו' ב' ד"ה ויתנו עש"ה:

דף כז:

ורבנן אי איכא למיחש כה"ג נמי איכא למיחש משום ברוב עם כו', נ"ב ע' שו"ת רד"ך בית י"ג דהאריך דיש מעלה לקבוץ גדול על עשרה משום ברב עם כו' עש"ה וחידוש שלא הביא גמ' דכאן:

שם וא"ר יהודה מעשה בביתוס בן זונין כו', נ"ב דוגמתו ב"ב י"ג ב' ותוספתא שבת פרק ד':

שם תני ישהא, נ"ב היינו דתני מרחיק ד"א ומגיה דצ"ל ישהא כדי הרחקת ד"א ומעין דוגמא בירושלמי פאה פ"ה ה"ב אית תניי תני אם נטל את החמישית כו' ואית תניי תני אם שהה ליטול את החמישית כו':

דף כח.

לא ניחא לכו דאחי' דכתי' ושונא מתנות יחי', נ"ב ע' שו"ת חיים שאל סי' ע"ד אות מ"ב דמי שרוצה למכור ס"ת כדי לישא אשה ויש מי שרוצה לתת לו מעות במתנה שיהי' לו לישא אשה ולא יצטרך למכור הס"ת מותר ומחויב לקבל וע"ש עוד דבקבלת צדקה אין לעני לחוש משום ושונא מתנות יחי' כיון דיותר ממה שבעה"ב עושה עם העני כו' עש"ה וע' ירושלמי שקלים פ"ה הט"ו איתהוון סבין ביומינון דמאן דהוי יתיב לון מריש שתא ועד צומא רבא הוו נסבין בתר כן לא הוו נסבין כו' ונ' דמר"ה ועד יוה"כ היו מקבלין לפי שהם ימי הדין ע"כ רצו לזכות בימי הדין את הנותנים במצות צדקה שתגין עליהם וע"כ לא חשו אז משום ושונא מתנות כו' וע"ע בס' בנין אריאל עה"ת פ' לך שכ' דשונא מתנות יחי' שייך רק כשנותנין לו עבור חשיבות תורתו אבל כשנותנים לו מטעם אחר לית לן בה ע"ש ודבריו צ"ע מגמ' ב"ב י"ג ב' וגם מקידושין נ"ט א' וגם מרשב"ם ב"ב קל"ח א' ד"ה כאן בצווח מעיקרא וע"ע פסקי ריקאנטי סי' ס"ו:

שם ואין מפשילין בתוכו חבלים ואין פורשין לתוכו מצודות, נ"ב כל' זה בהיפוך הסדר במכות י' א':

שם בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין בהן כו', נ"ב עמ"ש בגליון שבת י"א א' בשם היריאים:

דף כח:

זה המשתמש במי ששונה הלכות, נ"ב ע' שו"ת מהר"י ברונא סי' ע"ה:

דף כט.

מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה, נ"ב ומקבל שכר על עסקו בהוצאה כו' כאילו עסק אז בתורה, כן הוא ברש"י מנחות צ"ט ב' ד"ה שביטולה של תורה:

שם והשיב לא נאמר אלא ושב כו', נ"ב ע' באריכות בירושלמי סוכה פ"ד ה"ג:

שם זמנין הכא וזמנין הכא, נ"ב קצת דוגמא לזה בזבחים ס"א ב':

שם למקדש מעט כו' אלו בתי כנסיות כו', נ"ב בזה מובן ביותר גמ' יומא י' א' אינהו נמי הא קא סתרו בי כנישתא:

דף כט:

אין משגיחין בחנוכה ור"ח עיקר, נ"ב גי' הב"ח אין משגיחין בחנוכה כל עיקר וכל' זה שבת ק"מ ב' אין משגיחין בכברה כל עיקר ובביצה כ"ח א' אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר ובבכורות ל"ט א' אין משגיחין על התיומת כל עיקר ואולם כגי' שלפנינו כאן כן הוא בס' הפרדס לרש"י סי' כ"ד וע"ש ביאור הכפל אין משגיחין בחנוכה ור"ח עיקר דהי' די שיאמר אין משגיחין בחנוכה ותו לא ע"ש ואולם ברוקח סי' רכ"ו הגי' כאן אין משגיחין בחנוכה כל עיקר וע"ש ג"כ ביאור תיבות כל עיקר מאי אתו לאשמעי' ע"ש וע"ע ל' כל עיקר בתענית כ"ב ב' ועוד שם ל' ב' ובהוריות י"ב ב':

דף ל.

כיון דאיכא מוקפין דעבדי בחמיסר עשי' וזכיר' בהדי הדדי קא אתיין, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' חצ"ר ומש"ש דאפי' אי משום שבת נמי אסור בהספד ותענית מ"מ כיון שמשום פורים נמי מיתסר עשי' וזכיר' בהדי הדדי אתיין עכ"ל ויש לפקפק בזה דכיון דכל השבתות נמי אסורין בהספד ותענית ממילא אין ניכר כלל מניעת ההספד והתענית משום פורים ולגבי פורים הא כל עניינו פרסומי ניסא ובעי' דבר הניכר ואל"ה לא הויא פרסום:

דף לא.

מצות וחוקים ובכור, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ ח"ב סי' קצ"ט וע' ס' הפרדס לרש"י ה' סוכה סי' קפ"ט וע"ע בליקוטים שבסוף ס' הפרדס (דנ"ט ע"ב דפוס ווארשוא) ד"ה פרשת עשר תעשר ע"ש כל הדיבור:

דף לא:

מגמגם, נ"ב ע' רש"י וע' רש"י ברכות כ"ב ב' ד"ה מגמגם:

שם אכנפשך, נ"ב פירש"י אם רצונך להפסיק פסוק כו' ונ' דמפרש נפש מל' רצון כמו אם יש את נפשך וגו' וה"ק אכרצונך כמו שרצונך לעשות היינו להפסיק כן אתה רשאי ודוגמתו נדרים מ"א ב' ומרפאהו רפואת נפש כו' היכי קתני אילימא רפואת נפש בחנם ובר"ן ונפש דקתני פירושו רצון כדאשכחן אם יש את נפשך כלומר שמרפאהו ברצון לבו ולא בשכר, עכ"ל וע"ע ירושלמי שבועות פ"ג ה"ד תני בשם ר"ש תענו את נפשותיכם ממותר לכם ולא מאיסור לכם ונ' ג"כ דדריש נפשותיכם מל' רצון תענו את רצונכם היינו

מה שנתון לרצונכם דלולי חיוב העינוי רצה אוכלו רצה אינו אוכלו בו יש חיוב העינוי ומשא"כ נבילה דבלא"ה אסור בה ואין נתונה לרצונו אין יוה"כ חל על נבילה:

דף לב.

וקל איתתא בדברא, נ"ב פי' דאמרי' בברכות ג' ב' אשה בדברא לא שכיחא וע"כ הוא בת קול: